

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для проведення практичних
занять з дисципліни

«Державне регулювання економіки та економічна політика»

для здобувачів вищої освіти
за освітнім ступенем магістр

галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

2019

Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Державне регулювання економіки та економічна політика» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістр галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»/Укл. А.Ю.Панкова – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019, - 60 с.

Укладачі:

А.Ю.Панкова,
к.е.н., доцент каф. менеджменту

Рецензенти:

Т. А. Кравченко
професор кафедри публічного управління

та

землеустрою Класичного приватного
університету

Л. М. Бухаріна
д.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту організацій та
логістики Запорізького національного університету

Відповідальний за випуск:

Л.С.Кутідзе,
к.е.н., доцент каф. менеджменту

Затверджено
на засіданні кафедри
„Менеджменту”

Протокол № 10
від 12 червня 2019 року.

Затверджено на засіданні НМК
ФЕУ

Протокол № 21
від 4 липня 2019 року

ЗМІСТ

Вступ

4

Мета і завдання дисципліни

6

Структура та зміст курсу

7

Частина 1

Тема 1. Основи теорії державного управління

15

Тема 2. Державна влада та державне управління

16

Тема 3. Державне управління в окремих сферах
суспільного розвитку

17

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного
управління

18

Тема 5. Державне управління на регіональному рівні

19

Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні
основи їх функціонування, роль в управлінні

20

Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні

21

Тема 8. Регіональні органи державного управління тема

22

9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному
управлінні

23

Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної
влади

24

Тема 11. Державна служба в Україні

25

Тема 12. Ефективність державного управління	26
Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління	27
Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління	28
Питання для самоконтролю	30
Тести для перевірки знань	37
Рекомендована література	46
Додатки	52

ВСТУП

Питання організації ефективної системи державного регулювання економіки та економічної політики завжди було ключовим і актуальним у процесах розвитку будь-якої країни, в тому числі й України, яка в період демократизації суспільних процесів перебуває на шляху розбудови державності, розвитку політичної системи, оновлення механізмів державного управління в усіх сферах суспільного життя.

Розвиток демократичної державності та громадянського суспільства має такі ознаки: політична система визначає цілі та інтереси громадян; органи державної влади надають їм юридичної сили та впроваджують у життя; влада обмежується правом, право забезпечується владою; чітко

регламентуються функції та компетентність органів державної влади; влада відкрита для людей, її рішення зрозумілі і підтримуються народом.

Щонайпершою умовою ефективності державного регулювання є сильна та дієздатна влада. Із дієздатною владою громадяни України пов'язують сподівання на захист державності і безпеку кордонів, економічний розвиток і соціальну справедливість, захист прав і свобод, оновлення високої культури та духовності.

Для забезпечення цих сподівань Україні потрібна сучасна система державного управління та високий професіоналізм державної служби, які потребують суттєвих змін.

Наразі питання реформування державного регулювання, впровадження конституційної, адміністративної реформ і реформи місцевого самоврядування стали найактуальнішими і широко обговорюються не тільки в інститутах державної влади, а й громадянами України. Реформування системи стримувань і противаг між ланками влади повинно задовольнити інтереси держави і суспільства, консолідувати зусилля інститутів державної влади для досягнення спільних інтересів і спільної мети.

За таких умов засвоєння засад державного регулювання економіки та економічної політики набуває актуального значення і є важливою складовою освіти населення України. Вивчення дисципліни “Державне регулювання економіки та економічна політика” дасть змогу підвищити громадянську свідомість і політичну активність українського суспільства.

Головним завданням курсу є вивчення механізму державного управління, який базується на єдиних, конституційно та законодавчо закріплених принципах, що здійснюються з метою цілеспрямованого, організаційного впливу на державні органи, підприємства, установи, суспільство в цілому, для забезпечення реалізації цілей і завдань, а також виконання функцій державного управління.

Програмний матеріал ґрунтується на знаннях щодо політики держави у громадянського суспільства, основних функцій держави, а також нормативно-правової бази, що

сформувалися шляхом вивчення політології, права, економіки та менеджменту.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління

Змістовий модуль 2. Менеджмент органів державної влади.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців управлінського мислення та сприятиме підвищення рівню загальноекономічної та управлінської підготовки здобувачів та спеціалістів, формуванню в них навичок науково-аналітичного опрацюванню проблеми із позицій державних та регіональних інтересів.

Завдання дисципліни: Важливість цієї навчальної дисципліни визначається особливостями сучасного перехідного періоду в економіко - соціальному та управлінському житті країни. Програмою передбачається вивчення наукових основ, методів, об'єктів, засобів та механізмів державного управління. Основна увага приділяється аналізу практики регулювання відносин, між державними органами влади та суспільством, а також

піднімаються на розгляд питання про взаємовідносини між державними та регіональними органами влади і приватним сектором економіки. Основна мета курсу полягає в тому, що потрібно сформувати у здобувачів сучасне мислення на основі спеціальних знань в галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття вмінь та формування компетенції, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати в процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач має опанувати відповідну сукупність знань, вмінь та навичок, які повинні сприяти загально професійній підготовці майбутніх спеціалістів і забезпечити належне виконання ним покладених завдань у сфері управління, але для цього він повинен знати і розуміти наступне:

- сутність основних понять і категорій державного управління;
- теоретико-методологічні засади формування загальнодержавної та регіональної політики;
- закономірності управління на державному та регіональному рівнях;
- систему методів управління;
- особливості державного управління в різних сферах суспільного розвитку та на різних рівнях;
- методичні та організаційні основи управлінням розвитку суспільства;
- існуючі моделі державного управління, вітчизняну систему та структуру органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також розкриття їх компетенції;
- законодавчі та нормативно правові засади діяльності органів державної влади;
- концептуальні засади реформування системи державного управління та місцевого самоврядування, напрями вдосконалення управління національним та регіональним розвитком.

вміти - застосовувати на практиці результати вивченої дисципліни розуміти сучасні теорії державного та регіонального управління формуванню сучасного економічного мислення, виробленню навичок у застосуванні форм і методів державного та регіонального управління, обґрунтування перспективних напрямів його розвитку з метою підвищення економічного ефекту, для сприяння і застосування цих знань у майбутній практичній діяльності.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КУРСУ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління

Тема 1. Основи теорії державного управління

Соціальна природа поняття «державне управління», його мета та зміст. Державне управління як системне суспільне явище. Системні характеристики державного управління. Теорія систем та управління. Фундаментальні процеси управління: планування, організація, управління, в'язок. Визначення моделі системи державного управління. Етапи формування моделі системи державного управління на основі системного підходу. Об'єкт державного управління та предмет вивчення.

Основні теорії державного управління: економічна теорія держави; теорія суспільного вибору (суспільний договір, «фіаско держави», мінімізація трансакційних витрат); теорія соціології (теорія держави, соціальна структура суспільства, соціальна мобільність, статус і статусні ролі); теорія менеджменту (теорія раціональної бюрократії, організовані структури управління, розподіл праці в управлінських структурах, державне адміністрування).

Еволюція дослідження предмета державного та регіонального управління. Державне та регіональне управління у системі суспільних наук, інші науки і галузі знань. Поняття, система та завдання державного та регіонального управління як навчальної дисципліни. Методи вивчення державного та

регіонального управління. Мистецтво управління. Структура курсу «Державне та регіональне управління».

Тема 2. Державна влада та державне управління

Держава як суб'єкт управління суспільними процесами. Сутність сучасної держави. Основні риси держави. Категорія влади. Державна влада як складова державно-владного механізму. Поняття та сутність функцій державного управління. Види функцій державного управління. Реалізація функцій в державному управлінні: основні проблеми.

Державне управління як система, що розвивається. Рівні державного управління: загальнодержавне управління, управління на регіональному та місцевому рівнях. Суб'єкти та об'єкти державного та регіонального управління. Принципи державного управління, механізми їх прояву і використання.

Цілі державного управління, їх юридичне та ресурсне забезпечення. Функціональна структура державного управління. Сутність і класифікація

функцій державного управління. Характеристика загальних (основних) та спеціальних (спеціалізованих) функцій. Допоміжні функції. Основні напрями діяльності в системі державного управління.

Поняття та класифікація методів державного управління. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи, їх переваги та недоліки. Економічні методи та їх інструменти. Правові методи. Соціально психологічні та неформальні методи впливу.

Основи побудови організаційної структури державного управління.

Моделі державного управління: світовий досвід. Структура державного управління у провідних країнах світу: інституційний, функціональний та організаційний аналізи; центральні, регіональні та місцеві органи управління, їх ієрархія, проблеми взаємодії. Використання зарубіжного досвіду державного управління у вітчизняній практиці.

Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку

Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти. Роль держави у розвитку підприємництва. Державне

регулювання структурної перебудови національної економіки. Конкурентна та інноваційно-інвестиційна політика держави, методи та інструменти. Засоби впливу на розвиток промислового і сільськогосподарського виробництва, сфери обігу і торгівлі. Управління зовнішньоекономічним сектором.

Особливості управління соціальною сферою. Соціальна політика держави: необхідність, сутність, цілі та принципи. Основні об'єкти та складові політики. Моделі соціальної політики. Методи впливу держави на розвиток соціальних відносин. Основні напрями соціальної політики держави щодо економічно активного населення. Діяльність держави щодо вразливих верств населення. Формування системи соціального захисту. Завдання державного регулювання розвитку елементів соціальної інфраструктури.

Державне управління в адміністративно-політичній сфері. Політика як наука, мистецтво і вид діяльності. Види політики держави, їх цілі, принципи формування, інструменти реалізації. Національна безпека та державне управління.

Специфіка управління у сфері культури та ідеології. Державне управління у сфері освіти, молодіжної політики, культури, науки, туризму, спорту, охорони здоров'я. Вплив держави на розвиток інформаційного простору, формування суспільної свідомості. Державне управління і сфера особистого життя людини.

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

Система органів публічної влади. Законодавча влада в системі державного управління. Поняття, склад і структура парламенту, його повноваження.

Державне управління і виконавча влада: поняття, співвідношення, взаємозв'язок. Роль виконавчої влади в управлінні. Види органів виконавчої влади та питання їх класифікації. Уряд і державне управління.

Судова влада у системі державного управління. Поняття і роль судової влади у суспільстві. Судові системи та судові органи. Здійснення судової влади.

Особливості організаційної структури державного управління в зарубіжних країнах.

Тема 5. Державне управління на регіональному рівні

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних

Основні напрями регіонального управління: управління природно - ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків. Управління інноваційною діяльністю. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону. Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно - правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні.

Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Регіональне управління та місцеве самоврядування. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону. Централізація та децентралізація влади.

Тема 6. Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні

Історичний досвід державного управління в Україні. Конституційна модель розподілу влади в Україні. Верховна Рада та державне управління. Інститут Президента та державне управління. Органи виконавчої влади України: загальна характеристика, управлінські зв'язки. «Субординація», «координація» і «реординація» між органами виконавчої влади.

Центральні органи виконавчої влади. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Регіональні органи виконавчої влади.

Місцеве самоврядування у державному управлінні України. Проблеми функціонування та напрями реформування.

Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні

Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) у системі державного управління. Історія формування і функціонування. Організаційна структура та завдання ЦОВВ, їх права, компетенція, функції.

Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади. Історичний аспект формування уряду України. Структура та порядок формування Кабінету міністрів України. Функціональні повноваження членів Кабінету міністрів України. Секретаріат Кабінету міністрів України, порядок формування, повноваження. Відповідальність Кабінету міністрів України. Акти Кабінету міністрів України.

Міністерства України та їх повноваження. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління.

Тема 8. Регіональні органи державного управління

Місцеві державні адміністрації в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій. Структура місцевих державних адміністрацій, їх діяльність. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.

Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

Історичний аспект та конституційно-правові засади місцевого самоврядування в Україні. Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Правовий статус органів місцевого самоврядування в системі державного управління. Сучасна система місцевого самоврядування в Україні: територіальна громада, представницькі органи місцевого

самоврядування, виконавчі органи місцевого самоврядування, посадові особи місцевого самоврядування. Асоціації та інші форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування. Особливості здійснення самоврядування в містах Києві та Севастополі.

Всесвітня Декларація місцевого самоврядування, Європейська Хартія місцевого самоврядування та проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування в Україні.

Громадянин в державному управлінні. Поняття і основні характеристики громадянства. Права, свободи і обов'язки громадян: система закріплення. Взаємовідносини громадян і органів державного управління.

Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади

Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів державної влади в Україні. Орган влади як об'єкт організації. Організація як процес і функція управління.

Сутність і особливості менеджменту органу державної влади, регламент його діяльності. Стратегічне управління та формування програми діяльності органу державної влади. Функціональний аналіз та контролінг діяльності органу державної влади. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації органу державної влади. Підготовка та прийняття рішень в органах державної влади. Зв'язки з громадськістю в системі управлінської діяльності органу державної влади. Роль та місце керівника в управлінні органами державної влади. Сутність лідерства в державному управлінні. Забезпечення законності в державному управлінні. Специфіка юридичної відповідальності в державному управлінні.

Змістовий модуль 2. Менеджмент органів державної влади.

Тема 11. Державна служба в Україні

Державна служба: поняття, риси, функції, принципи, види, організація. Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців. Класифікація посад державних службовців.

Проходження державної служби та управління державною службою. Атестація державних службовців. Етика поведінки державних службовців. Управління державною службою. Державна кадрова політика. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців.

Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні: світові тенденції та вітчизняна специфіка.

Тема 12. Ефективність державного управління.

Державний контроль у сфері виконавчої влади

Поняття ефективності в управлінні. Чинники та критерії ефективності державного управління. Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління.

Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади. Види контролю. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління.

Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління

Основні напрями взаємодії центральних та регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування з трудовими колективами, підприємствами, установами і організаціями. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування із судовими та правоохоронними органами: органами Служби безпеки України, органами прокуратури, органами внутрішніх справ.

Взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян. Здійснення нагляду за діяльністю об'єднань громадян. Організація роботи із запитами громадян. Державні та адміністративні послуги з боку органів виконавчої влади та їх правове регулювання. Залучення

громадськості до участі в управлінні державними і суспільними справами та контролі за функціонуванням органів влади.

Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального управління

Проблеми взаємовідносин гілок державної влади в Україні у сфері управління. Необхідність реформування системи державного та регіонального управління. Державне та регіональне управління в контексті трансформаційних та глобалізаційних процесів. Соціально-ринкова трансформація України та завдання держави щодо формування ефективної системи управління на різних рівнях. Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії.

Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні. Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком. Базові форми децентралізації управління. Формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління. Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг. Удосконалення механізмів правового захисту громадян у відносинах із органами державної влади. Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Створення сучасного нормативно-правового, наукового та інформаційного забезпечення системи державного управління; зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління; організація на нових засадах державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; створення сучасної системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів; оновлення інституту відповідальності у сфері державного та регіонального управління; запровадження раціонального адміністративно-територіального устрою.

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління

Тема 1. Основи теорії державного управління

Питання для самоконтролю

1. Визначте сутність управління та його відмінності від об'єктивної саморегуляції.
2. Дайте визначення понять “держава”, “громадянське суспільство”, “правова держава” та державне управління”.
3. Визначте предмет науки державного управління.
4. Розкрийте сутність процесного, системного та ситуаційного підходів у державному управлінні.
5. Основні теорії та школи управління, їх позитивні риси та недоліки.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Сутність та специфіка державного управління.
2. Основні здобутки адміністративної школи управління та її загальна характеристика.

Завдання 2. Назвіть правильне визначення поняття державного управління:

- а) свідомий вплив суб'єкта управління на об'єкт з метою досягнення поставлених цілей;
- б) свідомий вплив людей на суспільну систему, її ланки для забезпечення їх необхідними умовами життєдіяльності;
- в) вплив суб'єкта управління на об'єкт управління з метою отримання нової якості системи.

Література [2-4; 11; 32; 33; 35; 36; 40; 47; 50; 52]

Тема 2. Державна влада та державне управління

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення базових термінів “влада”, “політична влада”, “державна влада”.
2. Конституційні засади державної влади в Україні.
3. Державна влада як атрибут державно-владного механізму.

4. Конституційні засади виконавчої влади та державного управління в Україні.

5. Державне управління як діяльність виконавчо-розпорядчого характеру.

6. Сутність та об'єктивні умови і фактори, що детермінують зміст державного управління.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Співвідношення понять “державна влада” та “державне управління”.

2. Елементи державного управління: суб'єкти, об'єкти, взаємозв'язки.

3. Співвідношення державного управління та місцевого самоврядування.

Завдання 2. Назвіть основні ознаки державного управління:

а) свідома, цілеспрямована, розпорядча діяльність;
б) наявність органів управління; цілеспрямована дія; наявність керованих об'єктів управління; політичний характер;

в) наявність мети; прямий і зворотний зв'язок, зовнішнє середовище; суб'єкт і об'єкт управління;

г) управління — функція соціальної системи; цілеспрямований характер; усвідомлена діяльність;

д) об'єктивна соціальна функція, яка проявляється через управлінську діяльність, що має владно-організуючий характер; сфера соціального управління — спільна, комбінована праця; проявляється через відносини між суб'єктом і об'єктом управління.

Література [2-4; 11; 32; 33; 35; 36; 40; 47; 50; 52]

Тема 3. Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку

Питання для самоконтролю

1. Державне регулювання економіки, його цілі, функції, об'єкти

2. Визначте співвідношення цілей і завдань

державного управління.

3. Охарактеризуйте процес юридичного закріплення функцій державного управління.

4. Дайте класифікацію принципів державного управління.

5. Визначте основні чинники, що впливають на побудову функціональної структури державного управління.

6. Розкрийте співвідношення понять “мета”, “засіб”, “результат”.

7. Які особливості управління соціальною сферою?

8. Назвіть принципи побудови організаційних структур.

9. Виділіть основні вимоги щодо процедури визначення цілей державного управління.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Специфіка управління у сфері культури та ідеології.

2. Співвідношення цілей і завдань державного управління, їх загальна характеристика.

3. Поняття та зміст функцій держави та державного управління, їх співвідношення.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Побудуйте “дерево” цілей державного управління.

2. Схематично відобразіть функції державного управління.

3. Побудуйте систему методів державного управління.

Література [36; 37; 40;69]

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте систему органів публічної влади

2. Охарактеризуйте форми управлінської діяльності.

3. Сутність і види контролю у суспільстві. Контрольна влада у системі управління, її органи та форми діяльності
4. Розкрийте суть методів управлінської діяльності.
5. Побудуйте схему послідовності стадій управлінської діяльності.
6. Виділіть основні стадії управлінської діяльності та механізм їх забезпечення.
7. Охарактеризуйте управлінські технології та їх види.
8. Розкрийте зміст методів функціонування органів державної влади.
9. Окресліть суттєві риси правових форм управлінської діяльності.
10. Розкрийте суть поняття “управлінські процедури”.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Судова влада у системі державного управління
2. Цілеспрямованість, поєднання колегіальності та єдиноначальності і відповідальності органів виконавчої влади та їх посадових осіб у державному управлінні.
3. Форми управлінської діяльності, їх загальна характеристика.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Наведіть приклади нормативно-правових актів державного управління, які прийняті відповідно до вимог правової форми державного управління.
2. Графічно відобразіть структуру методів управлінської діяльності.

Література [36; 37; 40; 41; 47]

Тема 5. Державне управління на регіональному рівні

Питання для самоконтролю

1. Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка.
2. Окресліть суттєві риси організаційної структури державного управління.

3. Оцініть переваги і недоліки типів організаційних структур державного управління.

4. Розмежуйте особливості унітарної та федеративної організації державного управління.

5. Перерахуйте суб'єктивні та об'єктивні фактори, що впливають на побудову організаційної структури державного управління.

6. Охарактеризуйте матричну структуру організації державного управління.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Механізми реалізації регіональної політики держави: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні.

2. Лінійно-функціональна організаційна структура державного управління та її загальна характеристика.

3. Регіональне управління та місцеве самоврядування.

4. Рівні державного управління та їх співвідношення з елементами лінійної основи організаційної структури державного управління.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Вкажіть на статті Конституції України, які безпосередньо впливають на побудову організаційної структури державного та регіонального управління.

2. Окресліть суттєві риси субординаційних зв'язків в організаційній структурі державного управління і наведіть їх приклади.

Література [5; 17; 36; 40; 45; 53; 57]

Тема 6. Система органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте зміст поняття “апарат державного управління” та назвіть його специфічні ознаки.

2. Охарактеризуйте державну владу як атрибут державно - владного механізму.

3. «Субординація», «координація» і «реординація» між органами виконавчої влади.

4. Окресліть суттєві риси “системи стримувань і противаг” у структурі органів державної влади.

5. Користуючись чинними нормативно-правовими актами, відобразіть систему взаємозв’язків між Президентом, Парламентом та Урядом.

6. Охарактеризуйте правовий статус та компетенцію місцевих державних адміністрацій.

7. Побудуйте організаційну структуру місцевого самоврядування та відобразіть послідовність її формування на рівні села, селища, міста.

8. Використовуючи законодавчі акти здійсніть класифікацію повноважень органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення, освіти, культури, охорони здоров’я на власні і делеговані.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Зміст принципу реалізації влади трьома відносно незалежними гілками та загальна характеристика системи стримувань і противаг.

2. Правовий статус та компетенція місцевих державних адміністрацій.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. На основі законодавчих і підзаконних актів схематично відобразіть структуру Кабінету Міністрів України та його апарату, охарактеризуйте його основні функції та повноваження.

2. Керуючись Конституцією України та іншими законодавчими актами, змодельуйте систему органів державної влади Автономної Республіки Крим та її зв’язки з інститутами державної влади в Україні.

3. Відобразіть графічно організацію судової гілки влади в Україні.

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 36; 40; 63-69; 70-73]

Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні

Питання для самоконтролю

1. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ) у системі державного управління.
2. Історія формування і функціонування. Організаційна структура та завдання ЦОВВ, їх права, компетенція, функції.
3. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади.
4. Історичний аспект формування уряду України.
5. Структура та порядок формування Кабінету міністрів України.
6. Функціональні повноваження членів Кабінету міністрів України.
7. Секретаріат Кабінету міністрів України, порядок формування, повноваження.
8. Відповідальність Кабінету міністрів України.
9. Акти Кабінету міністрів України.
10. Поняття і сутність управлінського рішення.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. З'ясування та деталізація рішення в державному управлінні.
2. Організація взаємодії виконавців і координація їхніх зусиль при виконанні управлінського рішення.
3. Коригування управлінського рішення та регулювання системи управління.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Міністерства України та їх повноваження. Державні комітети (державні служби) України та інші центральні органи виконавчої влади: їх статус, функції.
2. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції. Централізація та децентралізація у структурній організації державного управління.
3. Види ресурсного забезпечення діяльності виконавців управлінського рішення та їх загальна характеристика.

4. Опишіть, як здійснюється облік результатів діяльності виконавців.
Література [1; 13; 15; 19; 20; 36; 40; 63; 67; 68; 70-73]

Тема 8. Регіональні органи державного управління

Питання для самоконтролю

1. Місцеві державні адміністрації в системі державного управління.
2. Основні завдання, правовий статус, компетенція місцевих державних адміністрацій.
3. Повноваження, порядок формування та роботи місцевих державних адміністрацій.
4. Структура місцевих державних адміністрацій, їх діяльність.
5. Відносини місцевих державних адміністрацій у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.
6. Управління факультативними територіальними одиницями.
7. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом.
8. Визначте мету контролю у державному управлінні, його суб'єкт та об'єкт.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Функціональне призначення контролю в державному управлінні.
2. Основні форми контролю, що застосовуються в органах виконавчої влади.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово такі завдання:

1. Відобразіть схематично види контролю, що застосовуються у практиці органів державного управління, залежно від його суб'єктів та наведіть приклади його здійснення.
2. Назвіть стадії процесу здійснення контролю:
 - а) прийняття рішення про проведення контролю; організація контролю; проведення контролю;
 - б) визначення цілей контролю; розробка критеріїв

оцінювання діяльності, що контролюється; спостереження та аналіз; узагальнення результатів;

в) визначення рішень, які підлягають контролю; вибір способів і форм контролю; інструктаж контролерів; аналіз результатів контролю; узагальнення результатів контролю.

г) ознайомлення, вивчення та збирання інформації про об'єкт, що контролюється.

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 36; 40; 63-69; 70- 73]

Тема 9. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні

Питання для самоконтролю

1. Поняття місцевого самоврядування, його організація та основні принципи здійснення.

2. Місцеве самоврядування як частина процесу самоврядування населення, його мета.

3. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні, його реалізація (як безпосередньо так і через виборні органи місцевого самоврядування).

4. Місцеве самоврядування як самостійна форма здійснення народом влади на місцях.

5. Самостійність місцевого самоврядування та його зв'язок із системою органів виконавчої влади.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Поняття та сутність місцевого самоврядування.
2. Відносини, які регулює місцеве самоврядування (“власні” повноваження територіальних громад і обраних ними органів та окремі державні “делеговані” їм повноваження).

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово таке завдання:

Положення ч. 1 ст. 144 визначають, що “Органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов’язковими до виконання на відповідній території”. Визначте порядок виконання та скасування цих рішень.

Тема 10. Внутрішня організація та управління органу державної влади

Питання для самоконтролю

1. Система місцевого самоврядування, її складові: територіальна громада; сільські, селищні, міські ради; районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.
2. Виконавчі органи місцевого самоврядування, повноваження голови виконавчого комітету ради.
3. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування.
4. Організаційні форми здійснення місцевого самоврядування.
5. Порядок здійснення місцевого самоврядування.
6. Матеріально-фінансове забезпечення як гарантія здійснення місцевого самоврядування.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Організаційні основи місцевого самоврядування як сукупність правових норм, що закріплюють структуру цих органів, порядок, форми і принципи їх діяльності.
2. Правовий статус органів самоорганізації населення.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово таке завдання:

Правовим шляхом забезпечення гарантій місцевого самоврядування визначено ст. 145 “Право місцевого самоврядування захищається у судовому порядку”. Вкажіть на порядок звернення органу місцевого самоврядування до суду.

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 30; 36; 40; 63-69; 70-73]

Змістовий модуль 2. Менеджмент органів державної влади.

Тема 11. Державна служба в Україні

Питання для самоконтролю

1. Державна служба: поняття, риси, функції, принципи, види, організація.
2. Система правових актів про державну службу та правовий статус державних службовців.
3. Класифікація посад державних службовців.
4. Органи місцевого самоврядування як юридичні особи.
5. Матеріальна основа місцевого самоврядування (рухоме і не рухоме майно, земля, природні ресурси, що перебувають у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, а також об'єкти їх спільної власності).
6. Фінансова основа місцевого самоврядування (доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (у тому числі валютні) та інші кошти).

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Проходження державної служби та управління державною службою.
2. Атестація державних службовців.
3. Етика поведінки державних службовців.
4. Управління державною службою.
5. Державна кадрова політика.
6. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації державних службовців.
7. Бюрократія і бюрократизм у державному управлінні: світові тенденції та вітчизняна специфіка.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово таке завдання:

Може статися, що територіальна громада району в місті внаслідок референдуму не прийме рішення про передачу права управління майном та фінансами відповідній міській раді.

Який орган в такому випадку здійснюватиме управління майном та фінансовими ресурсами?

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 30; 36; 40; 63-69; 70-73]

Тема 12. Ефективність державного управління.

Питання для самоконтролю

1. Державний контроль у сфері виконавчої влади.
2. Поняття ефективності в управлінні.
3. Чинники та критерії ефективності державного управління.
4. Загальна соціальна ефективність державного управління.
5. Ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб.
6. Економічна оцінка ефективності функціонування органу державної влади.
7. Демократичні процедури визначення ефективності державного управління.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади.
2. Види контролю.
3. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції.
4. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово таке завдання:

1. Порядок прийняття рішення про надання міським радам прав щодо управління майном і фінансовими ресурсами, які є у власності територіальних громад.

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 30; 36; 40; 63-69; 70-73]

Тема 13. Відносини органів публічної влади в системі управління

Питання для самоконтролю

1. Основні напрями взаємодії центральних та регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування з трудовими колективами, підприємствами,

установами і організаціями.

2. Взаємовідносини органів державної влади й місцевого самоврядування із судовими та правоохоронними органами..

3. Служби безпеки України, органами прокуратури, органами внутрішніх справ.

4. Взаємодія державних органів та органів місцевого самоврядування з об'єднаннями громадян.

5. Здійснення нагляду за діяльністю об'єднань громадян.

6. Організація роботи із запитами громадян.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Державні та адміністративні послуги з боку органів виконавчої влади та їх правове регулювання.

2. Залучення громадськості до участі в управлінні державними і суспільними справами та контролі за функціонуванням органів влади.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово таке завдання:

1. Порядок розпорядження майном та фінансовими ресурсами, які є у власності територіальних громад, районними радами у містах і відповідальність перед громадою відповідного району в місті.

2. Повноваження органів місцевого самоврядування, в межах яких вони діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.

3. Зміст окремих повноважень органів виконавчої влади, у здійсненні яких органи місцевого самоврядування є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 30; 36; 40; 63-69; 70-73]

Тема 14. Розвиток системи державного та регіонального Управління

Питання для самоконтролю

1. Проблеми взаємовідносин гілок державної влади в Україні у сфері управління.
2. Необхідність реформування системи державного та регіонального управління.
3. Державне та регіональне управління в контексті трансформаційних та глобалізаційних процесів.
4. Соціально-ринкова трансформація України та завдання держави щодо формування ефективної системи управління на різних рівнях.
5. Реформування системи державного управління відповідно до стандартів публічного адміністрування, прийнятих в Європейському Союзі та країнах розвиненої демократії.
6. Суть та основні напрями адміністративної реформи в Україні.
7. Концептуальні засади реформування центральних та місцевих органів влади, напрями вдосконалення управління регіональним розвитком.
8. Базові форми децентралізації управління.
9. Формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферати на теми:

1. Запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг.
2. Удосконалення механізмів правового захисту громадян у відносинах із органами державної влади.
3. Протидія корупції в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Завдання 2. Опрацюйте літературні джерела та виконайте письмово таке завдання:

Створення сучасного нормативно-правового, наукового та інформаційного забезпечення системи державного управління; зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління; організація на нових

засадах державної служби та служби в органах місцевого самоврядування; створення сучасної системи підготовки та перепідготовки управлінських кадрів; оновлення інституту відповідальності у сфері державного та регіонального управління; запровадження раціонального адміністративно-територіального устрою.

Література [1; 13-15; 18-21; 24; 27; 30; 36; 40; 63-69; 70- 73]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Управління як суспільне явище, еволюція його змісту, його багатогранність.
2. Системний підхід як методологія державного управління та методи його впровадження.
3. Сутність, зміст та специфіка державного управління.
4. Державне управління в системі інших суспільних дисциплін.
5. Державне управління як наука та навчальна дисципліна.
6. Основні теорії управління: класична, людських відносин, мотивації, бюрократизації, загальна теорія систем.
7. Школи управління: американська, європейська, японська та ін.
8. Конституційні засади виконавчої влади та державного управління в Україні.
9. Державне управління як діяльність виконавчо-розпорядчого характеру.
10. Сутність та об'єктивні умови й фактори, що детермінують зміст державного управління.
11. Система органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.
12. Основні складові державного апарату, види

органів, що входять в його систему, та їх компетенція.

13. Центральні органи виконавчої влади: права, компетенція, функції.

14. Територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади: права, компетенція, функції.

15. Місцеві державні адміністрації та їх місце в системі державного управління.

16. Місцеве самоврядування та його особлива роль у державному управлінні.

17. Сучасні принципи державного управління, джерела їх виникнення та формування.

18. Зміст принципів державного управління.

19. Риси та складові елементи системи державного управління (діяльність, відносини, взаємозв'язок, вплив, ціль, суб'єкт, об'єкт, інформація).

20. Загальні риси управлінської діяльності.

21. Стадії управлінської діяльності та управлінські технології: поняття та види.

22. Функції, форми та процедури державного управління.

23. Сутність та зміст наукового управління суспільством.

24. Методи управлінської діяльності: морально-етичні, економічні, адміністративні.

25. Поняття та сутність цілей державного управління.

26. Цілеспрямованість як обов'язкова властивість державного управління.

27. Механізм формування та обґрунтування цілей.

28. Поняття основних завдань та види функцій державного управління, їх класифікація.

29. Організаційно-правові аспекти регіонального управління.

30. Функціональна структура державного управління: сутність та умови її побудови.

31. Роль та місце регіонального управління в загальній системі державного управління.

32. Адміністративна реформа в Україні, проблеми і

перспективи реформування системи територіальної організації влади та територіального управління в Україні.

33. Сутнісні характеристики (рисни) організаційної структури державного управління.

34. Основи побудови організаційної структури державного управління.

35. Поняття організаційної структури органу державної виконавчої влади.

36. Взаємодія центральних, регіональних та місцевих органів державної влади і самоврядування.

37. Організаційно-правова (нормативна) форма реалізації державної влади.

38. Сутність та призначення організаційного проектування.

39. Розмежування функцій і повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

40. Побудова матриці розподілу функціональних обов'язків та організаційної структури в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування.

41. Поняття та суть управлінського рішення.

42. Місце нормативно-правових актів у системі управлінських рішень.

43. Зміст процесу підготовки та прийняття управлінського рішення та її етапи.

44. Основні етапи та механізми процесу організації виконання управлінського рішення.

45. Вимоги, що ставляться до управлінських рішень: наукова обґрунтованість, законність, конкретність, несуперечливість, реальність, своєчасність, інформативність.

46. Види забезпечення діяльності виконавців управлінського рішення.

47. Технологія процедури прийняття рішення (надання рішенню юридичної сили).

48. Можливості уніфікації та використання типових управлінських рішень у державному управлінні.

49. Підведення підсумків виконання рішень та оцінка роботи за основними напрямками діяльності.

50. Поняття, зміст і призначення контролю та обліку в державному управлінні.

51. Місце і роль контролю в системі державного управління.

52. Контроль та облік — необхідні умови ефективного функціонування органів виконавчої влади та виконання конкретних управлінських рішень.

53. Система контролю в органах виконавчої влади, її організаційне, методичне та правове забезпечення.

54. Забезпечення правового регулювання контролю у сфері державного управління.

55. Громадський контроль: поняття, цілі, об'єкти, форми, суб'єкти, структура.

56. Методи та форми контролю в органах виконавчої влади.

57. Процедура та стадії контрольної діяльності.

58. Зміст комплексного інспектування, контрольних, цільових та наскрізних перевірок.

59. Поняття, сутність та зміст інформаційного забезпечення державного управління.

60. Зміст і роль інформації в управлінській діяльності.

61. Поняття та сутність категорії “інформаційний ресурс”.

62. Напрями інформатизації державного управління.

63. Впровадження сучасних методів і технічних засобів у процес інформаційного забезпечення управління.

64. Вплив інформатизації на технології організації управлінської діяльності.

65. Оптимізація процесів збирання, обробки та видачі інформації.

66. Сутність правового регулювання інформатизації державного управління.

67. Основні напрямки підвищення ефективності інформаційного забезпечення державного управління.

68. Роль інформатизації в управлінській діяльності та уніфікації управлінських документів.

69. Поняття та зміст інформаційної відкритості

державних органів та вищих посадових осіб держави.

70. Обсяг та характер відомостей, що підлягають оприлюдненню, і його порядок.

71. Зміст відомостей, що підлягають опублікуванню в пресі, та зміст інформаційного повідомлення.

72. Порядок обов'язкового декларування вищими посадовими особами майна і доходів та їх відповідальність за подання неправдивих відомостей.

73. Створення та функціонування державної інформаційної системи, що містить інформацію про органи державної влади, та умови доступу до неї.

74. Громадянин у державному управлінні, його права та обов'язки.

75. Поняття та зміст звернення громадян та вимоги, що ставляться до них.

76. Перелік рішень (дій), що підлягають оскарженню, та обмеження, що встановлюються при розгляді скарг громадян.

77. Порядок і терміни подання й розгляду звернень громадян.

78. Права громадян та обов'язки органів державного управління та їх посадових осіб щодо розгляду звернень громадян.

79. Міжнародні стандарти з питань прав та обов'язків громадянина, стан і практика їх реалізації в Україні.

80. Забезпечення принципу соціальної справедливості в діяльності органів державного управління.

81. Якісний рівень кадрів апарату управління та його вплив на забезпечення прав і свобод громадян.

82. Загальне визначення ефективності державного управління: поняття, види та критерії.

83. Зовнішня ефективність державного управління.

84. Внутрішня ефективність державного управління.

85. Спеціальні критерії ефективності організації та ефективності об'єкта державного управління.

86. Ефективність діяльності державних органів і посадових осіб: поняття, критерії.

87. Механізм підвищення ефективності державного

управління.

88. Об'єкти порівнянь в оцінці ефективності державного управління.

89. Організаційно-технічний напрямок раціоналізації трудових процесів.

90. Цілі та суть індивідуального планування праці співробітників.

91. Методика індивідуального планування праці державних службовців, облік робіт та фактичних витрат часу на їх виконання, розробка оптимального режиму праці.

92. Проблеми реформування державного управління виходячи з радикальної зміни змісту розвитку суспільства.

93. Адміністративна реформа та проблеми підвищення ефективності діяльності органів державного управління.

94. Проблеми реформування державного управління та подолання суперечностей державних і приватних інтересів у ньому.

95. Концептуальні засади реформування місцевих органів виконавчої влади.

96. Основні напрямки державної регіональної політики.

97. Поняття та предмет місцевого самоврядування.

98. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні.

99. Шляхи реалізації права громадян у місцевому самоврядуванні.

100. Зміст місцевого самоврядування як самостійної форми здійснення народом влади на місцях.

101. Конституція виокремлює особну сферу громадської активності і самостійності — місцеве самоврядування, визначаючи, що органи місцевого самоврядування не входять до системи державної влади, а діють самостійно.

102. Підзвітність та підконтрольність органів місцевого самоврядування.

103. Система правових норм, що регулює здійснення місцевого самоврядування.

104. Права територіальної громади — жителів села чи

добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

105. Форми прямого волевиявлення, завдяки яким населення безпосередньо здійснює місцеве самоврядування.

106. Індивідуальні та колективні письмові звернення жителів до органів місцевого самоврядування та посадових осіб і службовців.

107. Сутність місцевого самоврядування як однієї із засад конституційного устрою держави.

108. Перспективи розвитку демократичних засад організації систем місцевого самоврядування.

109. Зміст загальноприйнятого в більшості розвинених країн світу еталону місцевого самоврядування та норм Європейської хартії про місцеве самоврядування.

110. Конституція України про місцеве самоврядування як один з елементів конституційного устрою.

111. Організаційна відокремленість місцевого самоврядування та його органів від органів державної виконавчої влади.

112. Відтворення сутнісних ознак та характерних рис місцевого самоврядування в його принципах.

113. Принципи як критерії оцінки діючої системи місцевого самоврядування в Україні.

114. Зміст принципів народовладдя, законності, гласності, колегіальності, поєднання місцевих і державних інтересів.

115. Зміст принципів виборності, правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності, підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами, державної підтримки та гарантій захисту прав місцевого самоврядування.

116. Сприяння місцевого самоврядування оптимальному поєднанню місцевих і загальнодержавних інтересів.

117. Зміст основних функцій місцевого самоврядування: управління комунальним майном,

затвердження і контроль за виконанням програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

118. Зміст основних функцій місцевого самоврядування: встановлення місцевих податків і зборів; утворення, реорганізація та ліквідація комунальних підприємств, організацій і установ, контроль за їх діяльністю, забезпечення проведення і реалізації результатів місцевих референдумів.

119. Зміст основних функцій місцевого самоврядування: соціально-економічне програмування, вирішення питань щодо володіння і відчуження комунального майна, обговорення і затвердження бюджету місцевого самоврядування.

120. Врахування загальнодержавних інтересів, потреб розвитку відповідної території, соціальних і політичних запитів населення при реалізації функцій органами місцевого самоврядування.

ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ

Метою тестування є контроль знань здобувачів з дисципліни.

Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань, які охоплюють майже всі теми курсу.

Тест складається із запитань і 3-5 варіантів відповідей на кожне з них, з яких тільки одна є правильною. Саме на неї і необхідно вказати.

1. Зазначте правильну й повну класифікацію видів управління:

- а) виробниче, технічне, соціальне;
- б) підприємницьке, сімейне, державне;
- в) технічне, соціальне, біологічне.

2. Правильне визначення поняття державного управління таке:

- а) свідомий вплив суб'єкта управління на об'єкт з метою досягнення поставлених цілей;
- б) свідомий вплив людей на суспільну систему, її ланки для забезпечення їх необхідними умовами життєдіяльності;

в) вплив суб'єкта управління на об'єкт управління з метою отримання нової якості системи.

3. Наука кібернетика вивчає закономірності таких типів управління:

а) управління: технічними пристроями, громадськими організаціями, державними органами;

б) управління: біологічними системами, системою державних органів та господарське управління;

в) управління: технічними системами (технічне управління), біологічними системами (біологічне управління), соціальними системами (соціальне управління).

4. Державне управління з'являється:

а) з виникненням держави;

б) з поділом суспільства на класи;

в) на стадії виникнення перших людських спільнот.

5. Основні ознаки державного управління:

а) свідомо, цілеспрямовано, розпорядча діяльність;

б) наявність органів управління; цілеспрямована дія; наявність керованих об'єктів управління; політичний характер;

в) наявність мети; прямий і зворотний зв'язок, зовнішнє середовище; суб'єкт і об'єкт управління;

г) управління — функція соціальної системи; цілеспрямований характер; усвідомлена діяльність;

д) об'єктивна соціальна функція, яка проявляється через управлінську діяльність, що має владно-організуючий характер; сфера соціального управління — спільна, комбінована праця; проявляється через відносини між суб'єктом і об'єктом управління.

6. Наука управління як система знань виникла:

а) з появою перших людських спільнот;

б) з виникненням державного устрою суспільства;

в) в умовах розвитку фабричного виробництва на початку

XX століття.

7. Проблеми державного управління у стародавніх греків цікавили:

а) Демокріта, Левкіда;

б) Платона, Аристотеля;

- в) Фалеса, Анаксімена;
- г) Ксенофана, Парменіда.

8. Велику увагу питанням державного управління у стародавніх римлян приділяв:

- а) Марк Аврелій;
- б) Катон Старший;
- в) Лукрецій Кар.

9. Першу спробу створити окрему науку управління зробив:

- а) Ф. Джілберт;
- б) Г. Емерсон;
- в) Ф. Тейлор;
- г) А. Файоль.

10. Основним методом державного управління є:

- а) аналіз, синтез та експеримент;
- б) моделювання й математичні методи;
- в) системний підхід.

11. Загальними функціями управління є:

а) загального керівництва; забезпечувальні, технічні та допоміжні;

б) забезпечення організаційної оформленості об'єкта управління;

в) планування, організації, регулювання, контролю та обліку.

12. Зазначте види функцій управління державних органів:

а) кадрова робота; галузеві, міжгалузеві, функціональні; створення нормальних житлово-побутових умов;

б) організаційне проектування, збирання й аналіз інформації, прогнозування, планування, координація, підбір і розстановка кадрів, стимулювання, контроль, узагальнення і впровадження передового досвіду;

в) реєстрація й обмін вхідної та вихідної інформації, проведення слідства і дізнання, реєстрація та облік порушень державної таємниці.

13. Класифікація функцій державного управління така:

- а) спеціальні функції, функції-завдання, функції-процеси;
- б) загальні функції, функції системи управління, функції процесу управління, адміністративні, економічні та соціально-психологічні.

14. Принципи державного управління це:

- а) загальні закономірності управління соціальними системами;
- б) засадничі ідеї, правила, основні засади діяльності, відповідно до яких має бути побудований і функціонувати апарат, що здійснює управління процесами в суспільстві;
- в) закономірності організації та функціонування державного апарату.

15. Групи працівників державного управління такі:

- а) наукові, організаційно-тактичні, організаційні;
- б) загальносистемні та спеціальні (організаційно-технологічні);
- в) теоретичні, організації процесу управління.

16. Цілеспрямованість, поєднання колегіальності та єдиноначальності, відповідальності органів виконавчої влади та їх посадових осіб належать:

- а) до загальних принципів;
- б) до принципів побудови системи управління;
- в) до принципів здійснення процесу управління.

17. Метод державного управління — це:

- а) спосіб впливу на волю та свідомість підлеглого з метою спрямування його на виконання окремих завдань;
- б) спосіб вирішення проблем, визначених політичними рішеннями;
- в) форма реалізації управлінського рішення.

18. до основних видів цілей державного управління належать:

- а) стратегічні, тактичні, оперативні;
- б) організаційні, виробничі, роз'яснюючі;
- в) державні, регіональні, міські;

г) суспільно-політичні, економічні, соціальні, духовні.

19. Завдання державного управління визначаються:

а) повноваженнями органів державного управління;

б) цілями діяльності окремої гілки влади;

в) системою принципів, якими керується державний орган;

г) повноваженнями керівника органу державної влади.

20. До адміністративних методів державного управління належать:

а) ціноутворення, правового регулювання, нормативні;

б) державного регулювання економіки, соціальні, психологічні;

в) розпорядчі, нормативні, регламентаційні.

21. Система це сукупність елементів:

а) певним способом упорядкованих, пов'язаних загальною функцією, взаємодія яких породжує нову якість, не притаманну окремим елементам;

б) пов'язаних управлінською діяльністю;

в) які мають загальне цільове спрямування;

г) що мають єдину організаційну структуру;

д) які взаємодіють із зовнішнім середовищем.

22. Умови організації та керуваності системи такі:

а) мета, об'єкт і суб'єкт управління, ієрархічна структура, прямі та зворотні зв'язки;

б) наявність у системі керуючого параметра, підсилюючої властивості, прямих і зворотних зв'язків, детермінованість елементів системи, динамічність системи;

в) вхід і вихід системи, прямі та зворотні зв'язки, можливість регулювати систему;

г) чітко сформульовані завдання, необхідні сили та засоби, науково обґрунтована структура, ефективні форми і методи вирішення поставлених завдань;

д) наявність мети, наукових методів і форм діяльності, висококваліфікованих спеціалістів.

23. Основні бар'єри, які перешкоджають проходженню інформації в системі державного управління:

а) інформаційні, кібернетичні, біологічні, графічні, смислові;

б) географічні (територіальні), відомчі, смислові, психологічні, організаційні;

в) відомчі, структурні, соціальні, смислові;

г) географічні, емоційні, галузеві, соціальні, біологічні;

д) кібернетичні, технічні, соціальні.

24. Зміст динамічності системи державного управління це здатність:

а) динамічно вирішувати завдання, що виникають;

б) зазнати змін під впливом збурюючих факторів;

в) залишатися у певному якісному стані, незважаючи на збурюючі впливи;

г) динамічно підпадати під зовнішній вплив.

25. Зазначте елементи системи управління:

а) зовнішнє середовище, внутрішнє середовище, організаційна структура;

б) суб'єкт управління, об'єкт управління, прямий зв'язок, зворотний зв'язок, зовнішнє середовище;

в) мета, суб'єкт управління, керований об'єкт, організаційна структура;

г) структура суб'єкта управління; мета управляючої дії; керований об'єкт.

26. організаційна структура державного управління, зокрема соціальної системи, — це:

а) будова і внутрішня форма організації системи, що виступає як єдність стійких зв'язків між її елементами;

б) сукупність посад, об'єднаних за допомогою організаційних зв'язків;

в) сукупність прав і відповідальності, вимог до знань, досвіду та кваліфікації працівника.

27. лінійною називається організаційна структура:

а) за якої підлеглість здійснюється зверху до низу;

б) галузевих (лінійних) підрозділів;

в) за якої будь-який об'єкт управління має одного керівника, який здійснює одноособове управління, виконуючи ВСІ функції;

г) за якої підлеглий має кілька керівників.

28. Основні переваги лінійної структури:

а) можливість оперативно вирішувати завдання; наукова організація праці співробітників; нескладність (простота) системи управління;

б) система управління проста; немає дублювання, кількість зв'язків зведено до мінімуму;

в) існує можливість управління більшою кількістю підлеглих.

29. Основні переваги функціональної структури:

а) можливе успішне управління великою кількістю об'єктів;

б) дає змогу усувати дублювання; створює умови для наукової організації управління; висока компетентність спеціалістів, звільнення лінійних управлінців; єдність і чіткість розпорядництва;

в) велика кількість інформаційних зв'язків; узгодженість дій виконавців;

г) обмежує ініціативу суб'єктів управління; простота управління; керівництво всіма функціями, ускладнення зв'язків між підрозділами.

30. Організаційна структура місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування визначається:

а) Конституцією України;

б) постановою Верховної Ради України;

в) Указом Президента України;

г) окремими Типовими положеннями; рішеннями місцевих рад;

д) законами України “Про місцеві державні адміністрації” та “Про місцеве самоврядування в Україні”.

31. До основних форм контролю, що застосовуються в органах виконавчої влади, належать:

а) розподіл контрольних функцій та аналіз інформації;

б) узагальнення отриманих даних і документування результатів контролю;

в) безпосереднє ознайомлення з діяльністю на місцях, вивчення інформаційних матеріалів про роботу виконавців, заслуховування виконавців.

32. Види контролю залежно від суб'єктів його здійснення, що застосовуються у практиці органів державного управління, такі:

а) громадський, державний, судовий, прокурорський нагляд;

б) за суб'єктами, за об'єктами, за часом;

в) систематичний, об'єктивний, конкретний;

г) оперативний, господарський, поточний;

д) відомчий, зовнішній, внутрішній.

33. Види контролю за способом отримання інформації в органах виконавчої влади:

а) загальний, спеціальний;

б) документальний, реальний;

в) попереджувальний, поточний, реальний.

34. Види контролю залежно від його місця в управлінському циклі:

а) загальний, спеціальний;

б) документальний, реальний;

в) попередній, поточний, подальший.

35. види контролю за призначенням (метою та обсягом) в органах виконавчої влади:

а) документальний, реальний;

б) загальний, спеціальний;

в) попередній, поточний, подальший.

36. Назвіть стадії процесу здійснення контролю:

а) прийняття рішення про проведення контролю; організація контролю; проведення контролю;

б) визначення цілей контролю; розробка критеріїв оцінювання діяльності, що контролюється; спостереження та аналіз; узагальнення результатів;

в) визначення рішень, які підлягають контролю; вибір способів і форм контролю; інструктаж контролерів; аналіз результатів контролю; узагальнення результатів контролю.

г) ознайомлення, вивчення та збирання інформації про об'єкт, що контролюється.

37. Зазначте, в якій з відповідей найповніше визначається поняття контролю як функції управління:

а) система спостереження та перевірки відповідності процесу функціонування об'єкта прийнятим управлінським рішенням, виявлення результатів дії суб'єкта на об'єкт, допущених відхилень від вимог управлінських рішень;

б) виявлення результатів дії суб'єкта на об'єкт, допущених відхилень від вимог управлінського рішення та прийняття необхідних заходів щодо регулювання системи управління;

в) регулювання системи управління відповідно до прийнятих управлінських рішень — законом, нормою, правилом, наказом тощо;

г) коригування управлінських рішень на основі отриманої інформації про об'єкт;

д) виявлення можливих відхилень від прийнятих управлінських рішень.

38. Назвіть методи контролю в органах виконавчої влади:

а) інспектування органів виконавчої влади; заслуховування керівників апаратів, служб і підрозділів під час різних службових нарад, зборів тощо;

б) безпосередня перевірка роботи вищим органом виконавчої влади; звіт керівника органу нижчого рівня про виконання управлінського рішення;

в) безпосередня перевірка роботи виконавців з боку керівників органів виконавчої влади та їх контрольних підрозділів; з'ясування стану справ в апараті управління у процесі бесіди або інструктажу працівників;

г) здійснення жорсткого контролю за виконанням і постійне внесення поправок у їх діяльність (метод ведення); надання виконавцям достатньої самостійності щодо виконання управлінського рішення (метод стеження);

д) постійне вивчення поточної оперативної інформації; вивчення громадської думки про роботу органів виконавчої влади за листами, скаргами, виступами громадян та ін.

39. Принципи, притаманні контрольній діяльності, — це:
- а) забезпечення законності;
 - б) наукова обґрунтованість контролю;
 - в) об'єктивність контролю;
 - г) виявлення за допомогою контролю передового досвіду;
 - д) підвищення виконавчої дисципліни.
40. Основна мета здійснення контрольної діяльності:
- а) забезпечення законності в діяльності органів виконавчої влади;
 - б) об'єктивність завдань і функцій, що виконуються;
 - г) впровадження в діяльність передового досвіду;
 - д) підвищення виконавчої дисципліни посадових осіб державних органів та їх апарату.

Рекомендована література

1. Аверьянов В.Б. Державне управління та європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В.Б. Аверьянов. - К.: Юніс, 2007 - 288с.
2. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : Навчальний посібник / В. Д. Бакуменко // - К. : ВПЦ АМУ, 2011. - 444 с.
3. Войтович Р.В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз): Монографія / За заг. ред. д-ра філос. Наук, проф.. В.М. Князева. - К.: Вид-во НАДУ, 2007. - 680 с. - Режим доступу: <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/Vojtovich.pdf>
4. Воронкова В.Г. Менеджмент державних організацій: навч. посіб. / В.Г. Воронкова. - К. Професіонал. 2004. - 256с.
5. Висоцький О. Ю. Основи державного управління. Частина I / О. Ю. Висоцький, О. Є Висоцька, Ю. П. Шаров. - Дніпропетровськ: НМетАУ. - 2008. - 52 с.
6. Державне управління та державна служба: словник-довідник / О. Ю. Оболенський. - К. : КНЕУ, 2005. - 208 с.
7. Державне управління в Україні: централізація і

децентралізація: монографія / кол. авт; відп. ред. проф. Н. Р. Нижник. - К. : УАДУ при Президентові України, 1997. - 448 с.

8. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. - К.: Факт, 2003. - 384 с.

9. Державне управління: основи теорії, історія та практика: Навчальний посібник/ В.Д. Бакуменко, П.І. Надолішній, М.М. Іжа, Г.І. Арабаджи / За заг. ред. Надолішнього П.І., Бакуменка В.Д. - Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. - 394 с.

10. Кунєв, Ю.Д. Управління в митній службі: Підручник: За заг. ред. Ю.Д. Кунєва / Ю. Д. Кунєв. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 408 с.

11. Мельник А.Ф. Державне управління: підручник / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський. - К. Знання. 2009- 582с.

12. Желтюк Т.Л. Державна служба: навчальний посібник / Т.Л. Желтюк. - Луцьк. Професіонал. 2000. - 558с.

13. Крупі П.В. Регіональне управління навч. Посіб. / П.В. Крупі - К. ЦУЛ. 2007. - 248с.

14. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування: навч. Пос. / О.Д. Лазор - К. ЦУЛ. 2003. - 432с.

15. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник /Я. Малиновський. - К: Атіка, 2003. - 576 с.

16. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна; за ред. А. Ф. Мельник. - К. : Знання, 2009. - 582 с.

17. Новікова М.М. Регіональний менеджмент: Конспект лекцій / М.М. Новікова. - Харків: ХНАМГ, 2007. - 94 с.

18. Якубовський О.П. Державна влада і громадське суспільство система взаємодії: монографія / О.П. Якубовський - О. ОРІД. НАДУ. 2004. - 196с.

19. Ординський О.Д. Управління в органах державної влади: навч. Посіб. / О. Д. Ординський - К. ЦУЛ. 2008 - 296с.

20. Бешелев С.Д., Гурович Ф.Г. Управление в регионах - Москва.: Статистика, 1980 - 198с.

21. Терехов Л. Л. Государственная служба. Учебн. пособ. - Москва. 1995. - 354с.

22. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії

Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - Х. : Фоліо, 1998. - 48 с.

23. Крупка Ю. М. Аграрне право України: Навч. посіб. / За наук. ред. Н.Р. Малишевої.- К.: Університет «Україна», 2006.— 160 с. - Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/2529/12/>

24. Правознавство: Підручник / В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, І. Шимон та ін.; За заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. — К.: КНЕУ, 2003. - 767 с. - Режим доступу: <http://buklib.net/books/29375/>

25. Регіональна економіка [Текст] : підручник / за ред. Є. П. Качана. -Тернопіль : ТНЕУ, 2008. - 800 с. - Режим доступу:<http://westudents.com.ua/glavy/83681-66-mehanzm-realzats-regionalno-ekonomchno-poltiki.html>

26. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник/О.Ф.Скакун . — Харків: Консум, 2001. - 656 с. - Режим доступу: http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/books/_book-687.htm

27. Чистов С. М., Никифоров А. Є., Куценко Т. Ф. та ін. Державне регулювання економіки. - К.: КНЕУ, 2000. - 316 с.

28. Ярмиш О.Н., Серьогін В.О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник. - Харків: Вид-во Національного ун-ту внутр. справ, 2002 - 532 с.

29. Законодавство України про місцеве самоврядування : зб. законодав. актів: за станом на 5 листоп. 2001 р. // Верхов. Рада України. - Офіц. вид. - К. : Парлам. вид-во, 2001.

30. Авер'янов В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В.Б. Авер'янов. - К. : Юстиніан, 2007. - 288 с.

31. Воронкова В.Г Менеджмент в держаних організаціях : навч. посіб. / В.Г. Воронкова. - К.: Професіонал, 2004. - 256 с.

32. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. - К. : Факт, 2003. - 384 с.

33. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський. - К. : Знання, 2009. - 582 с.

34. Желюк Т.Л. Державна служба : навч. посіб. / Т.Л. Желюк. - Луцьк : Професіонал, 2000. - 558 с.

35. Круш П.В. Регіональне управління : навч. посіб. / П.В.

Круш, О.О. Кожем'яченко. - К. : ЦУЛ, 2007. - 248 с.

36. Лазор О.Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посіб. / О.Д. Лазор. - К. : ЦУЛ, 2003. -432 с.

37. Малиновський В. Державне управління : навч. посіб. / В. Малиновський. - Луцьк : РВВ «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2000. - 558 с.

38. Оболенський О.Ю. Державне управління та державна служба : слов.-довід.

39. О.Ю. Оболенський. - К. : КНЕУ, 2005. - 478 с.

40. Оболенський О.Ю. Державна служба : підручник / О.Ю. Оболенський. - К. : КНЕУ, 2006. - 472 с.

41. Ординський В.Л. Управління в органах виконавчої влади : навч. посіб. / В.Л. Ординський, З.Р. Кисіль, М.В. Ковалів. - К. : ЦУЛ, 2008. - 296 с.

42. Якубовський О.П. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії: монографія / О.П. Якубовський, Т.А. Бутирська. - О. : ОРІД НАДУ, 2004. - 196 с.

43. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика: Навч. посіб. - К.: Атіка, 2003.- 160 с.

44. Місцеве самоврядування в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку. - К., 2000.

45. Мельник А. Ф. Державне управління. Державна служба: Посіб. для викладачів, магістрів та держ. службовців. — Луганськ: Східноукр. держ. ун-т, 2000. - Ч. 1.

46. Михасюк І., Мельник А., Крупка М, Залога З. Державне регулювання економіки. - К.: Атіка; Ельга-Н, 2000.

47. вдосконалення структури Служби Прем'єр-Міністра України та Секретаріату Кабінету Міністрів України” // Офіц. вісн. України. - 2000. - № 10.

48. Постанова Кабінету Міністрів від 20.12.2006 р. № 1759 “Про затвердження положення про раду розвитку регіонів” // Уряд. кур'єр. - 2007. - № 3.

49. Постанова Кабінету Міністрів України від 19.12.2006 р. № 1757 “Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України” // Уряд. кур'єр. - 2007. - № 3.

50. Постанова Верховної Ради України від 02.04.2007 р. № 837-V “Про запобігання діям, що загрожують конституційному

правопорядку, громадському спокою і стабільності в Україні”.

51. Постанова Верховної Ради України № 839-V “Про політичну ситуацію в Україні, пов’язану з оголошенням Указу Президента України від 02.04.2007 р.”.

52. Постанова Кабінету Міністрів від 03.04.2007 р. № 595 “Про невідкладні заходи щодо забезпечення виконання постанов Верховної Ради України” від 02.04.2007 р. № 837-V та № 839-V.

53. Постанова Кабінету Міністрів України “Про упорядкування структури місцевих державних адміністрацій // Офіц. вісн. України. - 2000. - № 20.

54. Постанова Кабінету Міністрів України “Про урядові комітети” // Офіц. вісн. України. - 2000. - № 7.

55. Указ Президента України “Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади” // Офіц. вісн. України. - 1999. — № 50.

56. Указ Президента України “Про систему центральних органів виконавчої влади” // Офіц. вісн. України - 1999. - № 50.

57. Указ Президента України “Про чергові заходи щодо дальшого здійснення адміністративної реформи в Україні” // Офіц. вісн. України.— 2001. - № 22.

58. Указ Президента України “Про концепцію державної регіональної політики” // Офіц. вісн. України. - 2001.- № 22.

59. Указ Президента України “Про зупинення дії постанови Кабінету Міністрів України” від 15.11.2006 р. № 1624 // Уряд. кур’єр. - 2007. - № 8.

60. Указ Президента України “Про зупинення дії Постанови Кабінету Міністрів України” від 10.01.2007 р. № 8 і № 9. // Уряд. кур’єр. - 2007. - № 8.

61. Указ Президента України “Про зупинення дії постанови Кабінету Міністрів України” від 03.04.2007 р. № 595.

62. Указ Президента України “Про Повноважного Представника Президента України з питань додержання прав і свобод людини і громадянина” від 05.04.2007 р. № 276/2007.

63. Указ Президента України “Про Представника Президента України у Кабінеті Міністрів України” від 14.03.2007 р. № 206/2007 // Уряд. кур’єр.- 2007. - № 8.

64. Указ Президента України “Про рішення Ради

національної безпеки і оборони України” від 05.04.2007 р. “Про суспільно-політична ситуацію та невідкладні заходи забезпечення конституційних прав громадян України” від 06.04.2007 р. № 285/2007 // Уряд. кур’єр. - 2007. - № 64.

65. Указ Президента України “Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України” від 02.04.2007 р.

66. Закон України “Про столицю України - місто-герой Київ”// Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 11. - Ст. 79.

67. Закон України “Про статус депутатів місцевих рад ”// Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 41. - Ст. (Нова редакція).

68. Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування” // Відомості Верховної Ради України.-2001.

69. Закон України “Про органи самоорганізації населення” // Відомості Верховної Ради України. - 2001.

70. Концепція адміністративної реформи в Україні: Затв. Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810/ 98.

71. Концепція регіональної політики: Затв. Указом Президента України від 25.05.2001 р. № 341/2001.

72. Програма державної підтримки розвитку місцевого самоврядування в Україні: Затв. Указом Президента України від 30 серпня 2001 р. № 749/2001.

73. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр. Послання Президента України до Верховної Ради України // Уряд. кур’єр. -2002.

Додаток

**ЄВРОПЕЙСЬКА ХАРТІЯ
про МІСЦЕ САМОВРЯДУВАННЯ
ПРЕАМБУЛА**

Держави - члени Ради Європи, які підписали цю Хартію,
Вважаючи, що метою Ради Європи є досягнення більш
міцної єдності між її членами в ім'я торжества й захисту ідеалів і
принципів, що становлять спільне надбання;

Вважаючи, що укладання угод у галузі управління є одним
із засобів, що служать досягненню цієї мети;

Вважаючи, що органи місцевого самоврядування
становлять одну з підвалин будь-якого демократичного ладу;

Вважаючи, що право громадян брати участь в управлінні
державними справами належить до загальних для всіх держав —
членів Ради Європи демократичних принципів;

Виходячи з переконання, що це право безпосередньо може
бути здійснено саме на місцевому рівні;

Виходячи з переконання, що існування наділених
реальною владою органів місцевого самоврядування забезпечує
ефективне і, водночас, наближене до громадянина управління;

Усвідомлюючи, що захист і зміцнення місцевого
самоврядування у різних європейських країнах являють собою
значний внесок у побудову Європи, що ґрунтується на принципах
демократії і децентралізації влади;

Стверджуючи, що це передбачає існування місцевих
органів самоврядування, які наділені уповноваженими для

прийняття рішень органами, створеними демократичним шляхом, і які мають широку автономію щодо своєї компетенції, порядку її здійснення і необхідних для цього засобів, домовились про нижченаведене:

Стаття 1

Сторони зобов'язуються дотримуватись наступних статей в тому порядку і обсязі, як це передбачено статтею 12 цієї Хартії.

ЧАСТИНА I

Стаття 2

КОНСТИТУЦІЙНІ Й ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Принцип місцевого самоврядування повинен бути визнаний у законодавстві країни і, по можливості, у конституції країни.

Стаття 3

ПОНЯТТЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Під місцевим самоврядуванням розуміється право і реальна здатність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину державних справ і управляти нею, діючи у межах закону, під свою відповідальність і в інтересах місцевого населення.

2. Це право здійснюється радами або зборами, що складаються з членів, обраних шляхом вільного, таємного, рівного, прямого і загального голосування. Ради чи збори можуть мати підзвітні й виконавчі органи. Це положення не виключає звернення до зборів громадян, референдуму або будь-якої іншої форми прямої участі громадян там, де це допускається за законом.

Стаття 4

СФЕРА КОМПЕТЕНЦІЙ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Основні повноваження органів місцевого самоврядування встановлюються конституцією або законом. Однак це положення не виключає надання органам місцевого самоврядування відповідно до закону окремих конкретних повноважень.

2. Органи місцевого самоврядування в межах, встановлених законом, мають повну свободу дій для здійснення

власних ініціатив з будь-якого питання, яке не виключено з їхньої компетенції і не віднесено до компетенції іншого органу влади.

3. Здійснення державних повноважень, як правило, повинно переважно покладатись на органи влади, найбільш близькі до громадян. Надання будь-яких з цих повноважень іншому органу влади має проводитись з урахуванням обсягу і природи поставленого завдання, а також вимог ефективності та економії.

4. Надані органам місцевого самоврядування повноваження мають бути, як правило, повними і винятковими. Вони можуть бути заперечені або обмежені іншим органом влади, центральним чи регіональним, тільки в межах, встановлених законом.

5. При делегуванні повноважень центральними або регіональними органами місцеві органи самоврядування повинні, наскільки це можливо, мати свободу пристосовувати їх здійснення до місцевих умов.

6. У процесі планування і прийняття будь-яких рішень, що безпосередньо стосуються органів місцевого самоврядування, необхідно консультиватися з цими органами, наскільки це можливо, роблячи це завчасно і у відповідній формі.

Стаття 5

ЗАХИСТ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ РОЗМЕЖУВАНЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

За будь-якої зміни місцевих територіальних розмежувань необхідно попередньо консультиватися з відповідними органами місцевого самоврядування, можливо, там, де це дозволяє закон, шляхом проведення референдуму.

Стаття 6

ВІДПОВІДНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТРУКТУР І ЗАСОБІВ ЗАВДАННЯМ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУ- ВАННЯ

1. Місцеві органи влади повинні мати можливість, не порушуючи більш загальних законодавчих положень, самі визначати свої внутрішні адміністративні структури з тим, щоб вони відповідали місцевим потребам і забезпечували ефективне управління.

2. Умови роботи службовців органів місцевого самоврядування мають бути такими, щоб можна було забезпечувати добір висококваліфікованих кадрів, що ґрунтується на принципах врахування досвіду і компетентності; для цього необхідно забезпечити відповідні умови професійної підготовки, оплати і просування по службі.

Стаття 7

УМОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1. Статус місцевих виборних осіб має забезпечувати вільне здійснення їхніх повноважень.

2. Статус місцевих виборних осіб має дозволяти одержувати відповідну грошову компенсацію витрат, яких вони зазнали у зв'язку із здійсненням своїх повноважень, а також, у разі необхідності, компенсацію за втрачену вигоду або заробіток і відповідне соціальне страхування.

3. Функції і діяльність, несумісні з мандатом місцевої виборної особи, можуть бути встановлені тільки законом або основоположними правовими принципами.

Стаття 8

АДМІНІСТРАТИВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Будь-який адміністративний контроль над органами місцевого самоврядування може здійснюватись лише у формах і у випадках, передбачених конституцією або законом.

2. Будь-який адміністративний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування, як правило, має бути призначений лише для забезпечення дотримання законності та конституційних принципів. Проте адміністративний контроль може включати також контроль вищих органів влади за належним виконанням органами місцевого самоврядування делегованих їм повноважень.

3. Адміністративний контроль над органами місцевого самоврядування повинен здійснюватися таким чином, щоб ступінь втручання контролюючого органу відповідав значущості інтересів, які це втручання має захистити.

Стаття 9

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Органи місцевого самоврядування мають право, в межах національної економічної політики, на володіння достатніми власними коштами, якими вони можуть вільно розпоряджатися при здійсненні своїх функцій.

2. Кошти органів місцевого самоврядування мають бути відповідними наданим їм конституцією або законом повноваженням.

3. Принаймні, частина коштів органів місцевого самоврядування повинна надходити за рахунок місцевих зборів і податків, ставки яких органи місцевого самоврядування мають право встановлювати в межах, визначених законом.

4. Фінансові системи, на яких ґрунтуються кошти місцевих органів самоврядування, мають бути досить різноманітними і гнучкими, щоб йти слідом, наскільки це реально можливо, за зміною витрат, що виникають при здійсненні компетенції місцевих органів.

5. Захист більш слабких щодо фінансів органів місцевого самоврядування потребує введення процедур фінансового вирівнювання або еквівалентних заходів, призначених для коригування результатів нерівномірного розподілу потенційних джерел фінансування місцевих органів і витрат, що лежать на них. Такі процедури або заходи не повинні обмежувати свободу вибору органів місцевого самоврядування в рамках їхньої компетенції.

6. Порядок надання перерозподілених коштів необхідно належним чином узгодити з органами місцевого самоврядування.

7. Надані органам самоврядування субсидії, у міру можливостей, не повинні призначатися для фінансування певних проектів. Надання субсидій не повинно йти на шкоду основній свободі вибору політики органів місцевого самоврядування у галузі їхньої власної компетенції.

8. Для фінансування витрат по капіталовкладеннях місцеві органи самоврядування повинні, дотримуючись законодавства, мати доступ до національного ринку позичкового

капіталу.

Стаття 10

ПРАВО МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ САМОВРЯДУВАННЯ НА ОБ'ЄДНАННЯ

1. Місцеві органи самоврядування мають право при здійсненні своїх повноважень співробітничати і в межах, встановлених законом, об'єднуватись з іншими місцевими органами самоврядування для виконання завдань, що являють спільний інтерес.

2. У кожній державі повинно бути визнаним право місцевих органів самоврядування вступати до об'єднань для захисту і просування спільних інтересів та до міжнародного об'єднання органів місцевого самоврядування.

3. Місцевим органам самоврядування надається право на умовах, які можуть бути встановлені законом, співробітничати з подібними органами інших держав.

Стаття 11

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Органи місцевого самоврядування повинні мати право на судовий захист для забезпечення вільного здійснення ними своїх повноважень та дотримання закріплених конституцією і законодавством країни принципів місцевого самоврядування.

ЧАСТИНА II

ОСОБЛИВІ ПОЛОЖЕННЯ Стаття 12. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

1. Кожна Сторона зобов'язується дотримуватись, принаймні, двадцяти пунктів частини I Хартії, серед яких якнайменше десять повинні бути вибрані з наступних пунктів:

-стаття 2

-стаття 3, пункти 1 і 2

-стаття 4, пункти 1, 2 і 4

-стаття 5

-стаття 7, пункт 1

-стаття 8, пункт 2

-стаття 9, пункти 1, 2 і 3

-стаття 10, пункт 1

-стаття 11

2. У момент здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи ухвалення Хартії кожна держава, що домовляється, повідомляє Генерального секретаря Ради Європи про пункти, обрані відповідно до положень пункту 1 цієї статті.

3. Надалі будь-яка Сторона може у будь-який час повідомити Генерального секретаря про те, що вона зобов'язується дотримуватись будь-якого іншого пункту цієї Хартії, якого вона ще не прийняла відповідно до положень пункту 1 цієї статті. Такі зобов'язання, прийняті пізніше, розглядаються як складова частина ратифікації, прийняття чи ухвалення повідомляючої Сторони і набирають чинності з першого дня місяця, наступного після закінчення тримісячного терміну від дати одержання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 13

ОРГАНИ САМОВРЯДУВАННЯ, НА ЯКІ ПОШИРЮЄТЬСЯ ДІЯ ХАРТІЇ

Принципи місцевого самоврядування, що містяться в цій Хартії, поширюються на всі існуючі на території Сторони категорії органів місцевого самоврядування. Однак на момент здачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи ухвалення кожна Сторона може вказати ті категорії органів місцевого або регіонального самоврядування, якими обмежується застосування цієї

Хартії, або категорії, які вона має намір виключити зі сфери її застосування. Сторона може також шляхом наступного повідомлення Генерального секретаря Ради Європи поширити дію Хартії на інші категорії місцевих і регіональних органів влади.

Стаття 14

НАДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Кожна Сторона надсилає Генеральному секретареві Ради Європи всю необхідну інформацію про законодавчі положення та інші заходи, вжиті нею для того, щоб відповідати положенням цієї Хартії.

ЧАСТИНА III

Стаття 15

ПІДПИСАННЯ, РАТИФІКАЦІЯ, НАБРАННЯ ЧИННОСТІ

1. Ця Хартія відкрита для підписання державами — членами Ради Європи. Хартія підлягає ратифікації, прийняттю чи ухваленню. Ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи ухвалення здаються на зберігання Генеральному секретареві Ради Європи.

2. Ця Хартія набирає чинності з першого дня місяця, наступного після закінчення тримісячного терміну від дати заяви чотирма державами — членами Ради Європи про свою згоду дотримуватись Хартії відповідно до положень попереднього пункту.

3. Для будь-якої держави — члена Ради Європи, що дала згоду приєднатися до Хартії згодом, Хартія набере чинності з першого дня місяця, наступного після закінчення тримісячного терміну від дати здачі на зберігання ратифікаційної грамоти, документа про прийняття чи ухвалення Хартії.

Стаття 16

ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

1. На момент підписання або здачі на зберігання ратифікаційної грамоти чи документа про прийняття, ухвалення або приєднання до Хартії кожна держава може вказати територію чи території, до яких застосовуватиметься ця Хартія.

2. Кожна держава може надалі у будь-який момент декларацією, надісланою Генеральному секретареві Ради Європи, поширити застосування цієї Хартії на будь-яку іншу територію, вказану в декларації. Щодо цієї території Хартія набирає чинності з першого дня місяця, наступного після закінчення тримісячного терміну від дати одержання повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 17 ДЕНОНСАЦІЯ

1. Жодна зі Сторін не може денонсувати цю Хартію до закінчення п'ятирічного терміну з дня набрання нею чинності для даної Сторони. За шість місяців Генеральному секретареві Ради Європи надсилається попереднє повідомлення. Така денонсація не впливає на дію Хартії для інших Сторін, за умови, що їхня кількість ніколи не буде менше чотирьох.

2. Згідно з положеннями попереднього пункту кожна з Сторін може денонсувати будь-який раніше прийнятий нею

пункт Частини I Хартії за тієї умови, що кількість і категорії пунктів, яких повинна дотримуватися ця Сторона, відповідають положенням пункту 1 статті 12. Кожна Сторона, яка після денонсації одного з пунктів не відповідає більше вимогам пункту 1 статті 12, розглядатиметься як така, що денонсувала Хартію в цілому.

Стаття 18

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє держави — члени Ради:

- а) про будь-яке підписання;
- б) здання на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи ухвалення;
- в) будь-яку дату набрання чинності цією Хартією відповідно до статті 15;
- г) будь-яке повідомлення, одержане відповідно до положень пп. 2 і 3 статті 12;
- д) будь-яке повідомлення, одержане відповідно до положень статті 13;
- е) будь-який інший акт, повідомлення або сповіщення, що стосуються цієї Хартії.

Здійснено в Страсбурзі 15 жовтня 1985 року французькою і англійською мовами, причому обидва тексти мають однакову силу, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи.